

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**TEVREDENHEIDSONDERZOEK
INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS**

SCHOOLJAAR 2016/2017

Mei 2018

Voorwoord

De Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie) wil graag weten hoe de scholen en instellingen het toezicht ervaren. Wat gaat goed en waar kan het beter? Om die reden ontvangen alle scholen en instellingen die een inspectieonderzoek hebben gehad een vragenlijst. In deze vragenlijst kunnen zij hun mening geven over het bezoek, de rapportage en de werkwijze van de inspectie.

Sinds het schooljaar 2014/2015 werkt de inspectie aan het ontwerpen, testen en verder aanscherpen van het vernieuwde toezicht. Per 1 augustus 2017 zijn we volledig over op dit vernieuwde toezicht. Deze rapportage gaat over het schooljaar 2016/2017, zodat deze rapportage niet alleen betrekking heeft op de inspectieonderzoeken volgens het voormalige toezicht, maar ook op de onderzoeken die volgens het vernieuwde toezicht hebben plaatsgevonden.

De inspectie zal de tevredenheid onder de scholen en instellingen blijven meten, zodat we inzicht houden in onze zwakke en sterke punten en deze mee kunnen nemen in de verdere ontwikkeling van ons toezicht.

Dit rapport geeft een beeld van de resultaten van het tevredenheidsonderzoek in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het speciaal (voortgezet) onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De inspectie bedankt alle scholen, instellingen en besturen die aan het onderzoek hebben meegewerkt.

Monique Vogelzang
Inspecteur-generaal van het Onderwijs

INHOUD

1	Inleiding 6
2	Het inspectieonderzoek volgens het voorgaande toezicht 9
2.1	Het inspectieonderzoek 9
2.2	Verbeter- en prestatieafspraken 10
2.3	Resultaat schoolbezoek 11
2.4	Tijdsinvestering en toezichtlast 12
2.5	Evaluatie werkwijze inspectie 13
2.6	Rapportcijfer 16
3	Het vernieuwde toezicht 19
3.1	Het inspectieonderzoek 19
3.2	Resultaat schoolbezoek 21
3.3	Tijdsinvestering en toezichtlast 23
4	Beschouwing 24
5	Bijlage I Opzet en respons 26
6	Bijlage II Tabellen 27

Samenvatting

Om de tevredenheid over het toezicht te meten, nodigt de Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie) scholen en instellingen uit om deel te nemen aan een tevredenheidsonderzoek. In deze rapportage gaat het om de scholen, besturen en instellingen die in het schooljaar 2016/2017 door de inspectie zijn bezocht. Dit is het laatste schooljaar dat de inspectie gewerkt heeft met voorgaande toezichtkader waarbij de inspectie grotendeels risicogericht keek. Naast de onderzoeken met het voorgaande toezichtkader is bij een deel van de onderzoeken geheel of gedeeltelijk gewerkt met elementen uit het nieuwe toezichtkader. In het nieuwe toezichtkader stimuleert de inspectie besturen en scholen meer dan voorheen om continu het onderwijs te verbeteren.

In totaal hebben over alle sectoren 850 scholen, besturen en instellingen de vragenlijst ingevuld. Het primair onderwijs (po) vormt hiervan verreweg de grootste groep met 644 scholen en besturen. De respons in de sectoren primair onderwijs (po) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) was hoog (respectievelijk 54 en 75 procent). De respons in de sector mbo is het hoogst en ook wat hoger dan vorig jaar (72 procent in het jaar 2015/2016). In de sector po is de respons lager dan vorig jaar (61 procent in schooljaar 2015/2016). Ook in de sectoren vo en so is de respons dit jaar lager dan vorig jaar, namelijk 33 procent in vo en 32 procent in so (tegen respectievelijk 45 en 38 procent in schooljaar 2015/2016). We zien dat de respons sterk verschilt tussen de onderzoektypen. We kunnen dit vooral verklaren door de respons onder de besturen en scholen die deelgenomen hebben aan het vernieuwde toezicht. Bij deze laatste groep zien we dat het sturen van een vragenlijst naar zowel het bestuur als de scholen die bezocht zijn met een verificatieonderzoek ertoe leidt dat er vaak maar één vragenlijst is ingevuld per bestuur. Dit verklaart grotendeels de lagere respons dit jaar.

De resultaten van het tevredenheidsonderzoek van dit schooljaar komen grotendeels overeen met die van het vorige schooljaar. Scholen en instellingen zijn in het algemeen (zeer) tevreden over het inspectieonderzoek. Net zoals andere jaren geven scholen en instellingen de onderzoeken een hoog rapportcijfer, gemiddeld een 8,0. Scholen en besturen die zijn bezocht in het kader van het vernieuwde toezicht zijn wat kritischer. Zij geven de onderzoeken gemiddeld een 7,6. Dit kan grotendeels verklaard worden doordat scholen en besturen weten dat ze onderzocht worden voor een nieuw soort onderzoek. Ook is het voor inspecteurs nog nieuw en kan het voorkomen dat het niet altijd ging zoals verwacht. Wel vindt het grootste gedeelte van de besturen en scholen (84 procent) de nieuwe werkwijze van de inspectie een verbetering. Deze zelfde vraag is eerder gesteld aan besturen aan scholen ter evaluatie van de pilots van het vernieuwde toezicht. Het percentage scholen en besturen dat het vernieuwde toezicht toen een verbetering vond is ongeveer gelijk gebleven (86 procent vond het toen een verbetering)¹.

Zowel scholen en instellingen die zijn bezocht met het voorgaande kader als de besturen en scholen die bezocht zijn met het vernieuwde toezicht, zijn tevreden over de uitvoering van het onderzoek en de werkwijze van de inspectie. Scholen en instellingen die zijn bezocht met het voorgaande kader

---

¹ Naar vernieuwde toezicht: Op weg naar 1 augustus 2017 (mei 2017)

https://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/onderwijsinspectie/documenten/rapporten/2017/06/08/naar-vernieuwd-toezicht/Vernieuwd_Toezicht.pdf.

zijn tevreden met de uit het bezoek voortvloeiende verbeterafspraken. Scholen en instellingen waarmee deze afspraken zijn gemaakt, vinden in het algemeen dat deze afspraken helder zijn geformuleerd. Ook de termijn waarop de afspraken moeten worden nagekomen, beoordelen vrijwel alle scholen als realistisch. Een grote meerderheid is het eens met de stelling dat de afspraken bijdragen aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen. De scholen en besturen die zijn bezocht in het kader van het vernieuwde toezicht vinden in bijna alle gevallen dat het onderzoek inzichten heeft geboden in de eigen verbeterpunten met betrekking tot de kwaliteit van de school/scholen.

Scholen beoordelen de werkwijze van de inspectie zeer positief als het gaat om de meerwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs, duidelijkheid in werkwijze en kennis van de onderwijspraktijk. Over de positie van de leerresultaten in het toezicht zijn de scholen minder tevreden. Het gaat dan om de wijze waarop de inspectie de leerresultaten beoordeelt en de mate waarin zij andere factoren voldoende meeweegt. Circa 20 tot 30 procent van de scholen en instellingen is hier niet tevreden over. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar.

Scholen zijn, net als vorig jaar, het niet altijd eens met de stelling dat het onderzoek inzicht heeft gegeven in de (tot dan toe) onbekende tekortkomingen. De opbrengsten staan niet altijd in verhouding tot de investering. Een verklaring die we ook in de open antwoorden terugzien, is dat veel scholen al inzicht hadden in hun tekortkomingen en daarmee een bevestiging kregen dat ze op de goede weg zaten.

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie) wil graag weten hoe scholen het inspectieonderzoek en de werkwijze van de inspectie ervaren. Daarom vraagt zij scholen en instellingen na elk bezoek naar hun ervaring met het schoolbezoek, het inspectierapport en de werkwijze van de inspectie.

Dit tevredenheidsonderzoek dient twee doelen:

1. Terugkoppeling (feedback) geven aan de inspecteur en/of het inspectieteam over de waardering voor het inspectiebezoek;
2. Een beeld krijgen van de waardering voor de schoolbezoeken en de werkwijze van de inspectie, zowel per sector als van de inspectie in het algemeen.

Dit rapport geeft inzicht in de wijze waarop scholen en instellingen het toezicht waarderen in het schooljaar 2016/2017 in de sectoren primair onderwijs (po), speciaal (voortgezet) onderwijs (so), voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

In totaal hebben 850 scholen, instellingen en besturen de vragenlijst ingevuld (zie tabel 1a). De respons in de sector mbo is hoog (75 procent) en hoger dan vorig jaar (72 procent). In de sectoren po, so en vo is de respons lager dan vorig jaar (respectievelijk 61, 38 en 45 procent in het jaar 2015/2016). We zien dat de respons sterk verschilt tussen de onderzoektypen (zie tabel 2 in bijlage I). De respons is het laagst bij de onderzoeken volgens het vernieuwde toezicht. Bij deze laatste groep zien we dat het sturen van een vragenlijst naar zowel het bestuur als de scholen die bezocht zijn met een verificatieonderzoek ertoe leidt dat er vaak maar één vragenlijst is ingevuld per bestuur. Dit verklaart grotendeels de lagere respons dit jaar (zie tabel 1b voor de respons op de vragenlijst voor het vernieuwde toezicht).

Tabel 1a Overzicht aantal respondenten en responspercentage alle onderzoeken

Sector	Aantal respondenten	Responspercentage
po	644	54%
so	32	33%
vo	106	32%
mbo	68	75%

Tabel 1b Overzicht aantal respondenten en responspercentage onderzoeken vernieuwd toezicht

Functie respondent	Aantal respondenten	Responspercentage
Bestuurder	37	57%
Schoolleider	86	48%
Totaal	123	51%

Vernieuwd toezicht

In mei 2017 rapporteerden we al over de pilots van het vernieuwde toezicht die hebben plaatsgevonden in de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016². Na de pilots en raadplegingen (door de inspectie georganiseerde bijeenkomsten)

---

²Naar vernieuwde toezicht: Op weg naar 1 augustus 2017 (mei 2017)

https://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/onderwijsinspectie/documenten/rapporten/2017/06/08/naar-vernieuwd-toezicht/Vernieuwd_Toezicht.pdf.

is de vormgeving van het vernieuwde toezicht definitief tot stand gekomen. In het schooljaar 2016-2017 hebben alle inspecteurs, analisten en medewerkers toezicht zich voorbereid op de invoering van het vernieuwde toezicht per 1 augustus 2017 door onder andere minimaal aan één onderzoek volgens het vernieuwde toezicht mee te werken en aan scholingssessies deel te nemen.

In de sectoren po, vo, so en mbo hebben de scholen en besturen die bezocht zijn in het kader van het vernieuwde toezicht een aparte vragenlijst gekregen. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste resultaten uit deze vragenlijst besproken.

Hierboven refereerden we aan elementen uit het vernieuwde toezicht. Om duidelijk te maken wat er veranderd is in het vernieuwde toezicht hebben we onderstaand overzicht opgenomen waarin we toelichten wat het vernieuwde toezicht inhoudt en wat de belangrijkste verschillen zijn met het voorgaande toezichtkader.

Vernieuwd toezicht: Effectief toezicht voor beter onderwijs

De inspectie ziet mogelijkheden voor verdere verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Dat geldt zowel voor het geringe aantal zwakke scholen/opleidingen als voor scholen en opleidingen die al voldoende zijn. Ook die laatste groep kan zich immers verder verbeteren. Vanaf 1 augustus staan daarom vragen zoals "*Wat gaat er goed? Wat kan er beter? En wat móet er beter?*" centraal bij toezicht op het onderwijs. Het toezicht door de inspectie begint en eindigt bij het bestuur, omdat het bestuur verantwoordelijk is voor de onderwijskwaliteit.

De kern van het vernieuwde toezicht bestaat uit vier onderdelen:

1. **Waarborgen van basiskwaliteit.** Net zoals in de oude situatie blijven we de basiskwaliteit van het onderwijs waarborgen.
2. **Stimuleren tot beter.** We willen actief bijdragen aan een verbetercultuur binnen besturen en scholen/opleidingen, en hen stimuleren de onderwijskwaliteit op een hoger plan te brengen.
3. **Eenduidig toezicht en op maat.** In het toezicht sluiten we zoveel mogelijk aan op de eigen ambities van bestuur en school. Het schoolplan vervult in po, vo en so een spilfunctie.
4. **Aansluiten bij verantwoordelijkheid bestuur.** Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de continuïteit van het onderwijs. Daarom komen bestuur en scholen/opleidingen in het vernieuwde toezicht samen in beeld.

Tijdens de ontwikkeling van het vernieuwde toezicht is het wetsvoorstel tot een doeltreffender regeling van het onderwijstoezicht aangenomen en gaat de inspectie duidelijker onderscheid maken tussen wettelijke vereisten (waarborgfunctie) en de eigen ambities van scholen (stimulerende functie). Met het vernieuwde toezicht wil de inspectie met de waarborgfunctie bewaken dat de basiskwaliteit van het onderwijs op scholen/instellingen en het financieel beheer van besturen op orde is. Vanuit onze stimulerende functie stimuleren we besturen en scholen om hun verbeterpotentieel volledig te benutten in het streven naar goed onderwijs.

Eén van de belangrijkste verschillen ten opzichte van het voorgaande toezicht is dat de inspectie de verantwoordelijkheid legt bij het bestuur en het bestuur aanspreken op de verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg van de scholen/opleidingen. Het bestuur is daarmee object van onderzoek. Een ander belangrijk verschil is dat de inspectie meer dan voorheen stimuleren dat besturen en scholen/opleidingen hun eigen ambities formuleren en hier doelgericht aan werken. Wat blijft is dat vierjaarlijks alle scholen in het funderend onderwijs bezocht blijven worden.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee worden de resultaten behandeld uit de vragenlijst die is voorgelegd aan scholen en instellingen in het po, vo en mbo die zijn bezocht

met het onderzoekskader dat tot augustus 2017 werd gehanteerd (hierna: voorgaande toezicht). Het gaat in dit hoofdstuk alleen om scholen en instellingen. In het vernieuwde toezicht zijn naast de scholen ook de besturen gevraagd een vragenlijst in te vullen naar aanleiding van hun tevredenheid met het onderzoek door de inspectie. Voor de sector mbo geldt dat in het voorgaande toezicht alleen de instelling en in het vernieuwde toezicht alleen de besturen een vragenlijst hebben ontvangen. In hoofdstuk drie worden de resultaten behandeld uit deze vragenlijst en de vragenlijst die is voorgelegd aan de scholen en besturen die bezocht zijn in het kader van het vernieuwde toezicht.

2 Het inspectieonderzoek volgens het voorgaande toezicht

2.1 Het inspectieonderzoek

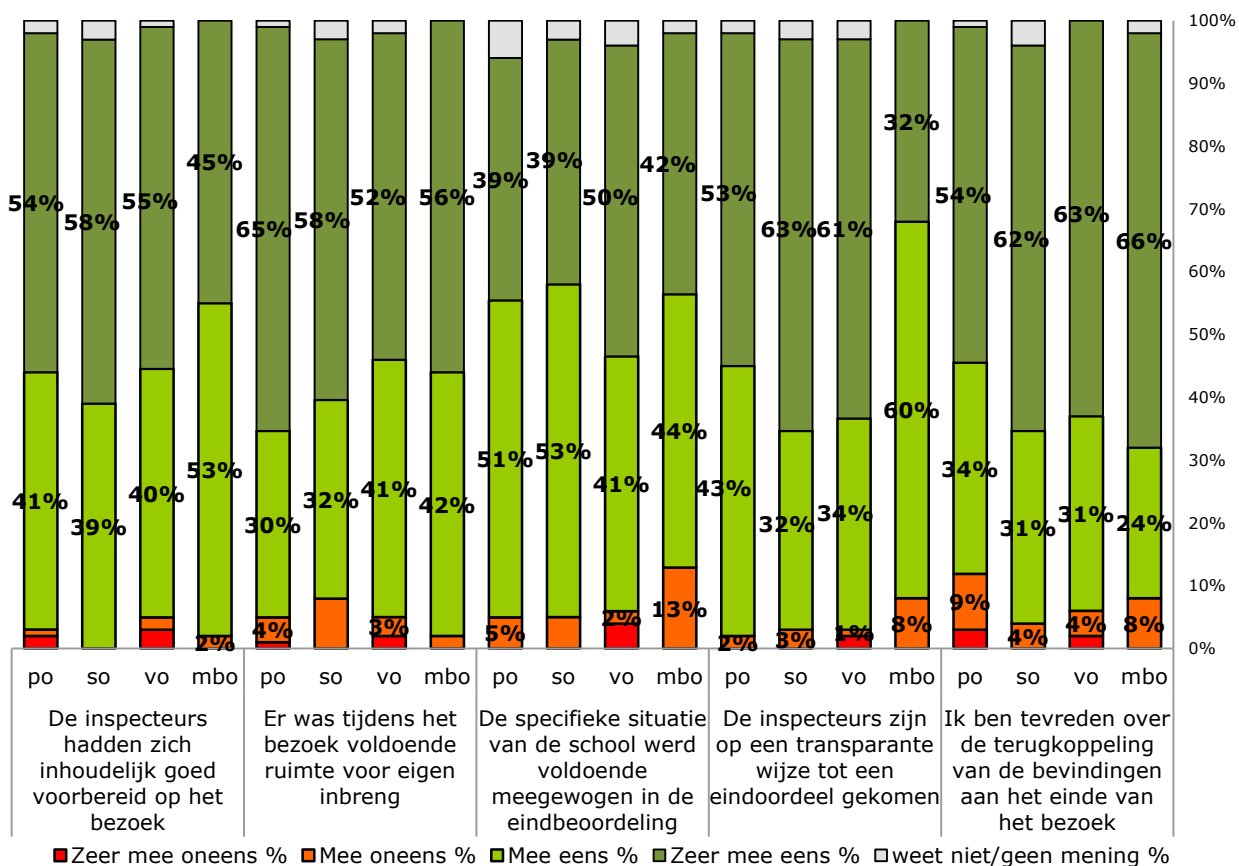
Vorbereiding

Vrijwel alle scholen en instellingen zijn tevreden tot zeer tevreden over de voorbereiding van het schoolbezoek door de inspectie. Scholen in het voortgezet onderwijs zijn, net als vorig jaar, minder tevreden over de communicatie voorafgaand aan het onderzoek: 19 procent is hier ontevreden over. Voor vrijwel alle scholen was het duidelijk wat het doel van het bezoek was en wat de inspecteur ging onderzoeken.

Onderzoek

Scholen zijn ook tevreden over de uitvoering van het onderzoek. Zij vinden dat de inspecteurs zich inhoudelijk goed voorbereid hebben op het bezoek. Slechts 2 tot 5 procent van de scholen is hier ontevreden over. Scholen zijn tevens van mening dat er tijdens het bezoek voldoende ruimte is voor eigen inbreng. We zien vooral bij instellingen in het mbo de meeste ontevredenheid over de mate waarin de inspecteur rekening houdt met de specifieke situatie van de instelling: 13 procent is hier ontevreden over. Vrijwel alle scholen vinden dat inspecteurs transparant zijn over hoe ze tot hun oordeel zijn gekomen. Over de terugkoppeling van de bevindingen aan het einde van het bezoek zijn po scholen iets negatiever gaan oordelen dan voorgaande jaren (van 6 procent in 2015/2016 naar 12 procent in 2016/2017). Het gaat hierbij om scholen die zijn onderzocht met onderzoektypen die vallen onder het voorgaande toezichtskader. In de komende tevredenheidsonderzoeken zal deze vraag niet meer gesteld worden.

Figuur 2.1a Oordeel over de uitvoering van het onderzoek per sector

[Bekijk de bijbehorende tabel 6 in bijlage II.](#)

Verschillen tussen inspecteurs

Aan de scholen en instellingen is de vraag voorgelegd of zij vinden dat het voor het oordeel uitmaakt welke inspecteur de school bezoekt. Minder dan 5 procent van de po, vo, so en mbo scholen en instellingen ervaart verschillen tussen inspecteurs in hun manier van beoordelen. Dit percentage is ten opzichte van vorig jaar ongeveer gelijk gebleven. Dit percentage is het laagst in het mbo.

Rapportage

Over de rapportage zijn de meeste scholen (zeer) tevreden. Het gaat dan vooral om de onderbouwing, herkenbaarheid van het beeld dat het rapport geeft over de kwaliteit van de school, helderheid van het rapport en aansluiting van het rapport op het eindgesprek tijdens het bezoek. Een substantieel deel van de scholen in het so (22 procent) en vo (43 procent) weet niet of hun commentaar op het eindrapport op een goede manier verwerkt is. In het po weet 13 procent dit niet en in het mbo 11 procent. Alhoewel dit opvalt, hoeft het niet direct te betekenen dat het commentaar van deze scholen niet op een goede manier is verwerkt. Uit de toelichtingen bij deze vraag komt namelijk naar voren dat een aantal scholen het niet eens was met de eindbeoordeling en daarom vonden dat hun commentaar niet op een goede manier verwerkt is.

2.2 Verbeter- en prestatieafspraken

Met een deel van de scholen zijn afspraken gemaakt om geconstateerde tekortkomingen op te lossen. Bijna alle scholen vindt dat de verbeter- en/of prestatieafspraken helder zijn geformuleerd (90 procent), in het po vinden alle scholen dat. Over het algemeen vinden scholen de termijn waarop de

verbeterafspraken gerealiseerd moeten zijn realistisch. In het mbo zijn scholen en instellingen hierover het meest kritisch: 17 procent vindt de termijn niet realistisch. Over de effectiviteit van de afspraken zijn de scholen ook positief: een grote meerderheid is het eens met de stelling dat de afspraken bijdragen aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen.

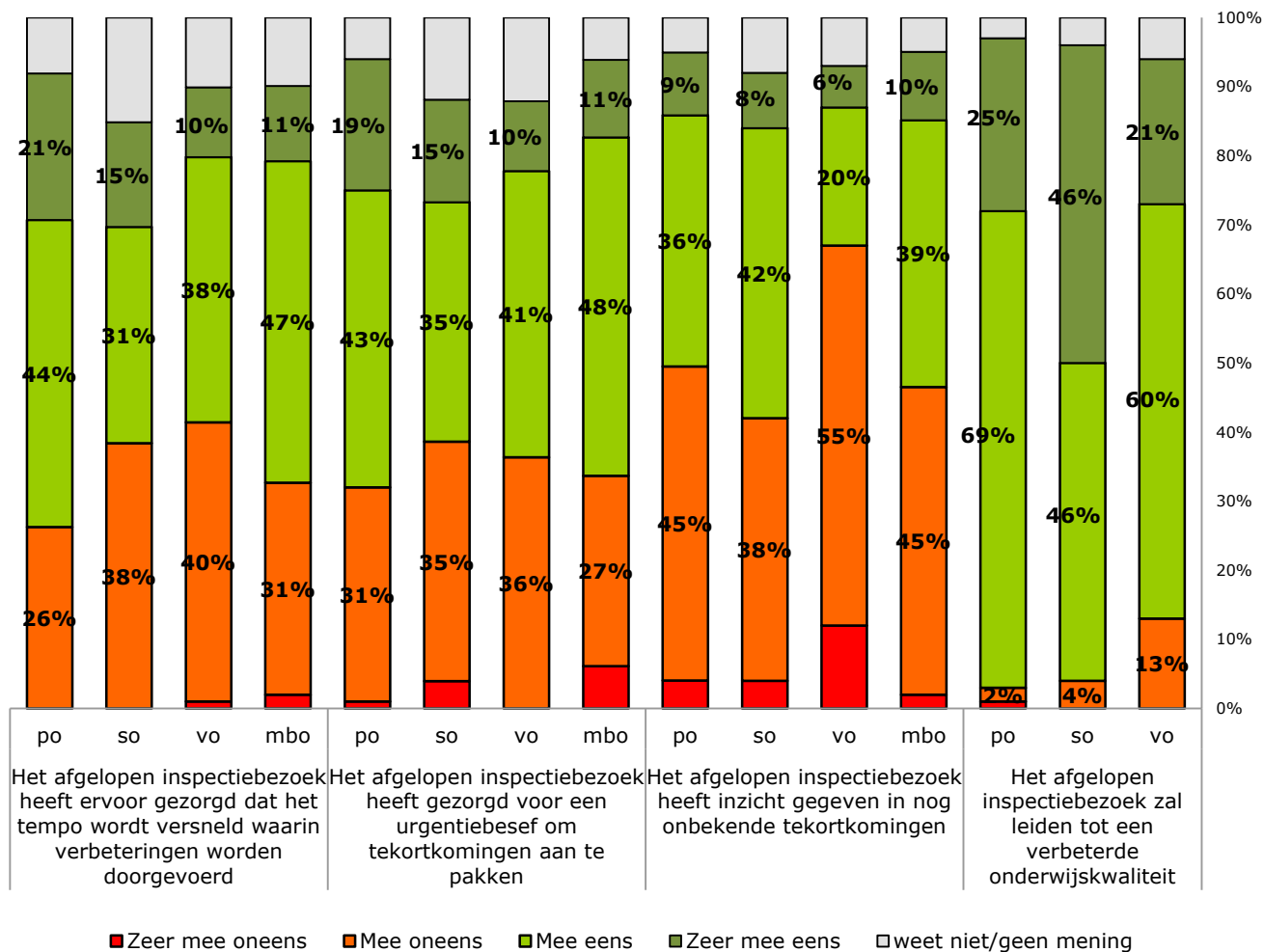
2.3 Resultaat schoolbezoek

Aan de scholen en instellingen is gevraagd wat het inspectiebezoek voor hen heeft opgeleverd.

Bijna alle scholen (circa 90 procent) in het po en so geven aan dat het inspectiebezoek zal leiden tot een betere onderwijskwaliteit. Bij vo ligt dit schooljaar het percentage scholen iets lager, namelijk 81 procent.

Minder dan de helft van de po vo en mbo scholen geeft aan dat het inspectiebezoek inzicht heeft gegeven in (tot dan toe) onbekende tekortkomingen (zie figuur 2.2). In het so is dat de helft van de scholen. Net zoals we vorig jaar rapporteerden, is dit geen onlogisch resultaat en het is ook gewenst: scholen/instellingen hebben vaak geen (grote) tekortkomingen en als die er wel zijn, hebben ze daar zelf al zicht op.

Figuur 2.3a Oordelen over het resultaat van het inspectiebezoek

[Bekijk de bijbehorende tabel 7 in bijlage II.](#)

Uit de open antwoorden komt tevens vaak naar voren dat het urgentiebesef en het inzicht in de eigen tekortkomingen al bij de school aanwezig waren voor het inspectiebezoek. Het inspectiebezoek was vaak een extra bevestiging voor de school.

po
'Allemaal mee eens, maar alle verbeterpunten die de school zelf al geformuleerd had, zouden tot hetzelfde verbeterde resultaat geleid hebben. Desondanks is het goed dat de inspectie dit bevestigt en stimuleert.'

'Het bezoek heeft ons bevestigd dat we op veel onderdelen goed bezig zijn. Onze eigen aandachtspunten voor de toekomst hebben we kunnen spiegelen aan dit bezoek en daarmee kunnen we onze onderwijskwaliteit weer verbeteren.'

so
'(naam school) heeft het afgelopen jaar een enorme verbetering doorgemaakt en dat hebben we in een hoog tempo proberen te realiseren. Het besef bij het team, het bestuur en het MT is door het Inspectiebezoek niet meer of urgenter geworden. Dit besef was er al en zal ook blijven. Ik ben gerustgesteld dat de Inspectie geen tekortkomingen heeft ontdekt die we zelf nog niet wisten. Dat geeft aan dat we alles goed in beeld hadden/hebben.'

vo
'Urgentiebesef en bewustwording was al aanwezig in het team. Het oordeel en conceptrapport houdt het team in de flow dat we goed bezig zijn. Het heeft erkenning gegeven dat we op de goede weg zijn.'

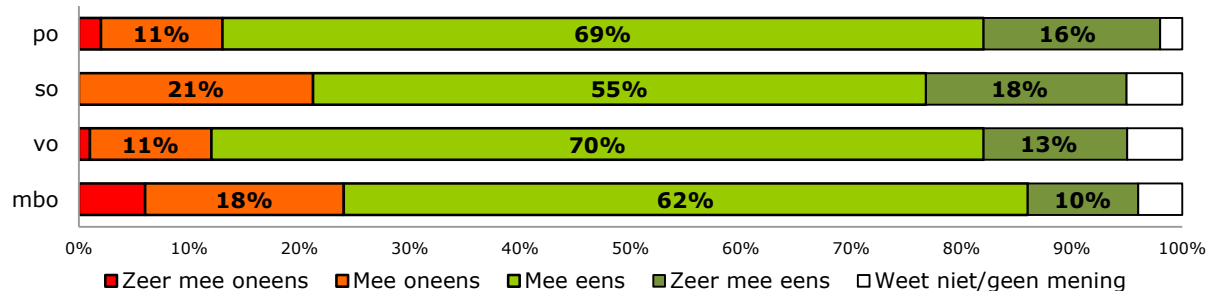
mbo
'De meeste tekortkomingen die zijn geconstateerd zijn niet nieuw voor ons. Eigenlijk een bevestiging van wat we al dachten en weinig verrassend.'

2.4 Tijdsinvestering en toezichtlast

Tijdsinvestering

De scholen en instellingen is gevraagd of ze de investering in het onderzoek vinden opwegen tegen de opbrengsten. Een grote meerderheid vindt de tijdsinvestering opwegen tegen hetgeen het oplevert (72 tot 85 procent, zie figuur 2.3). Mbo-instellingen zijn het meest kritisch over de opbrengsten in relatie tot de tijdsinvestering en daarna so-scholen.

Figuur 2.4a Oordeel over de stelling 'De tijd die mijn school in het onderzoek heeft geïnvesteerd staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd'

[Bekijk de bijbehorende tabel 8 in bijlage II.](#)

Scholen geven nog steeds vaak aan dat vooral het voorbereiden van het inspectiebezoek veel tijd kost. Het komt een aantal maal naar voren dat scholen zaken hebben voorbereid waar weinig tot niets mee is gedaan tijdens het inspectiebezoek.

po

'Het voorbereiden en uitvoeren van het bezoek is een fikse tijdsinvestering, maar wij wisten inhoudelijk al waar wij op moesten verbeteren: dat was niet nieuw. Wij waren ook gestart met de verbeterplannen, maar hadden toch nog te weinig tijd om overtuigend de juiste resultaten te laten zien.'

so

'Inspectiebezoek kost zeker vooraf nog steeds te veel tijd.'

vo

'We hadden veel voorbereid, ook op papier. Hier is helemaal/bijna niet naar gekeken. De volgende keer moet/mag dat dus minder. Het lijkt me goed dat de inspectie nog duidelijker afstemt wat wel en wat niet aanwezig moet zijn aan verantwoordingsmateriaal. Werk voor 'niets' is jammer.'

mbo

'De voorbereiding heeft veel tijd gekost. De inspectie kwam elke keer met nieuwe vragen en/ of opmerkingen. Het onderzoek op locaties was proportioneel, maar 8 locaties in 3 weken was een zware belasting op het reguliere proces.'

Toezichtlast

Hoewel de tijdsinvestering volgens het merendeel van de scholen in verhouding staat tot de opbrengsten, geeft circa een kwart van de vo-scholen (23 procent) en een derde van de po-scholen (35 procent) aan dat de toezichtlast is toegenomen. In het so geeft een klein deel aan dat de toezichtlast is toegenomen (8 procent). In het po is dit iets meer dan vorig jaar (27 procent in 2015/2016). In het vo en so is dit percentage afgenomen ten opzichte van vorig jaar (respectievelijk 24 procent en 23 procent in 2015/2016). Hoewel meer po-scholen vinden dat de toezichtlast is toegenomen, brengt de inspectie ieder jaar in kaart hoe groot de bevraginglast is geweest en hieruit komt naar voren dat in het po de bevraginglast is afgenomen ten opzichte van eerdere jaren. De tijdsinvestering voor verantwoording naar het bestuur is volgens de meeste scholen gelijk gebleven. Toch geeft meer dan een derde van de po-scholen (39 procent), bijna een derde van de vo scholen (27 procent) en 15 procent van de so-scholen aan dat deze is toegenomen. In het so en po is dit meer dan vorig jaar (respectievelijk 23 procent en 35 procent in 2015/2016).

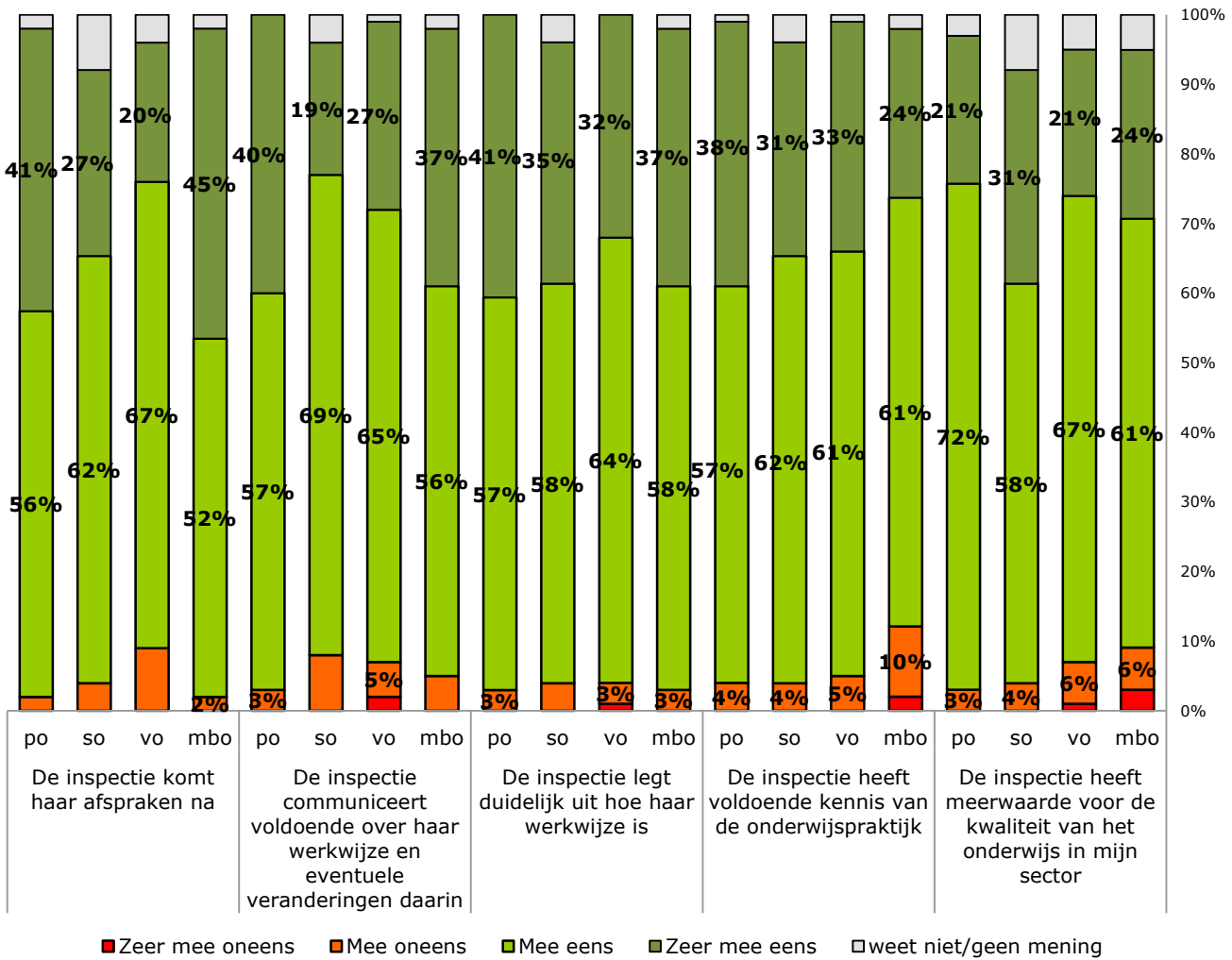
[Bekijk de bijbehorende tabel 5 in bijlage II.](#)

2.5 Evaluatie werkwijze inspectie

Algemene werkwijze

De meeste scholen en instellingen oordelen (zeer) positief over de werkwijze van de inspectie. Bij de scholen en instellingen in het mbo zien we iets minder tevredenheid met de kennis van de inspectie over de onderwijspraktijk. In het so en vo zijn scholen iets minder tevreden over de communicatie over de werkwijze.

Figuur 2.5a Oordeel over de werkwijze van de inspectie per sector

[Bekijk de bijbehorende tabel 9 in bijlage II.](#)

Risicogericht toezicht en de rol van leerresultaten

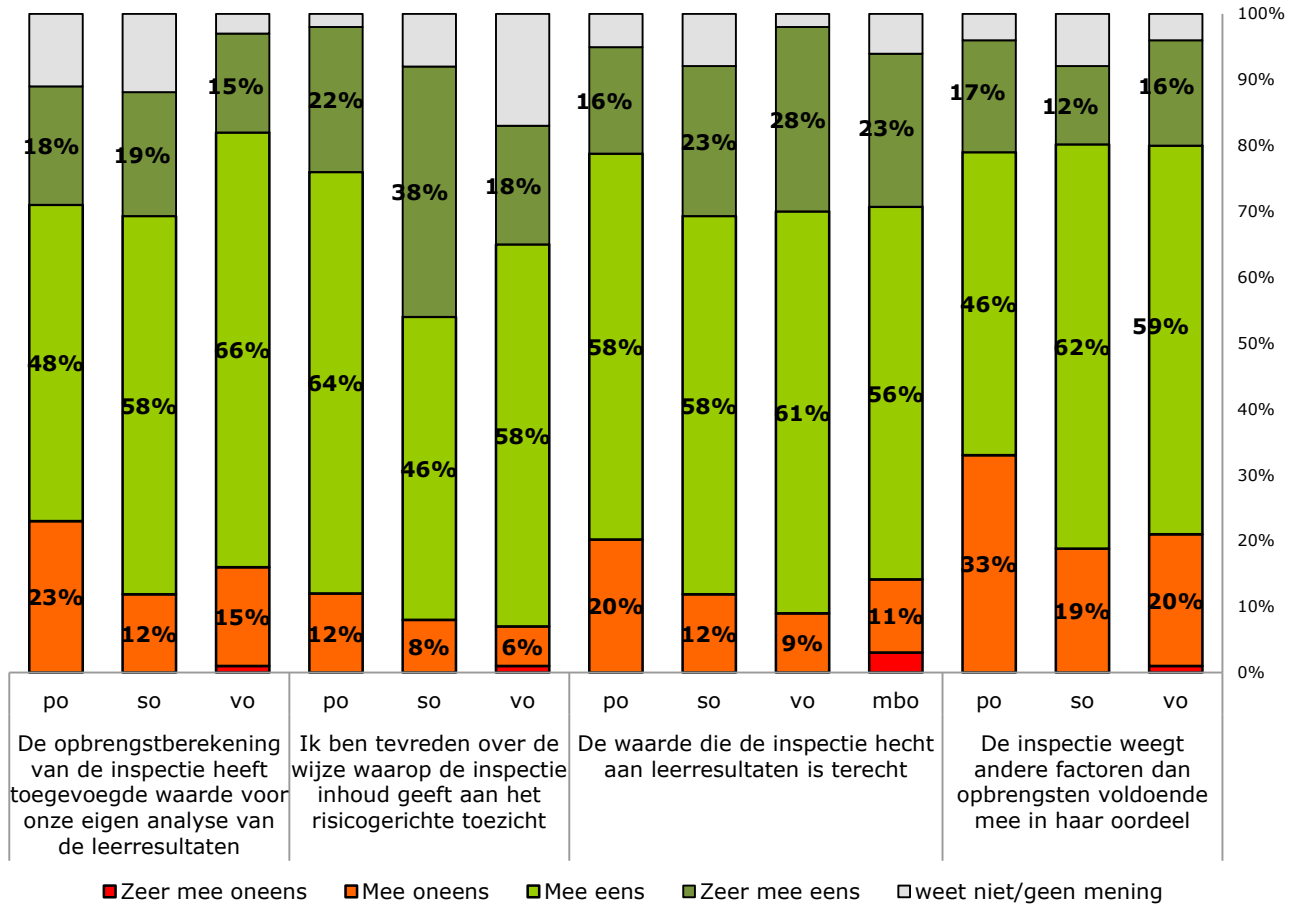
In het voorgaande toezicht ging de inspectie vierjaarlijks op bezoek bij po-, vo- en so-scholen. Hiernaast ging de inspectie tevens op bezoek bij scholen waar mogelijke risico's werden gedetecteerd. Aan scholen in het po, vo en so is de stelling voorgelegd 'Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie het risicogerichte toezicht vormgeeft'. Vrijwel alle scholen en instellingen zijn het (zeer) eens met deze stelling (tussen de 76 en 86 procent). Po-scholen zijn het meest kritisch, maar ook hier is 86 procent van de scholen positief (zie figuur 2.5b).

Scholen en instellingen oordelen minder positief over de mate waarin de inspectie andere factoren dan opbrengsten (onderwijsresultaten) meeneemt in haar oordeel. Hoewel tenminste twee derde deel tevreden is, geeft ongeveer een derde van de bezochte po-scholen en bijna een kwart van de so- en vo-scholen aan het (zeer) oneens te zijn met de stelling dat de inspectie andere factoren dan opbrengsten voldoende meeneemt in haar oordeel. Het percentage so- en vo-scholen dat het (zeer) eens is met deze stelling is redelijk vergelijkbaar met vorig jaar.

Over de waarde die de inspectie hecht aan leerresultaten en de toegevoegde waarde van de opbrengstberekening van de inspectie zijn po-scholen het

meest kritisch. Ongeveer een kwart geeft aan het oneens te zijn met deze stellingen. Toch geeft een meerderheid van de po-, vo-, so-scholen en mbo instellingen, namelijk 74 tot 89 procent aan dat de waarde die de inspectie hecht aan leerresultaten terecht is.

Figuur 2.5b Oordeel over het risicogericht toezicht van de inspectie per sector

[Bekijk de bijbehorende tabel10 in bijlage II.](#)

Uit de toelichting komt, zoals in voorgaande jaren, vaak naar voren dat scholen in het po vinden dat er teveel nadruk wordt gelegd op de eindopbrengsten. Scholen zien graag dat de inspectie andere factoren dan de eindopbrengsten meeweegt in haar oordeel.

po

'Het zou fijn zijn als de beoordeling van alle resultaten dezelfde zwaarte zou hebben. Het gevoel blijft dat eindopbrengsten wel erg bepalend zijn en andere factoren minder meewegen in de weegschaal.'

so

'Als directeur van een speciaal onderwijsorganisatie heb ik er moeite mee dat vooral het IQ als uitgangspunt genomen wordt voor de resultaten. We hebben dit bespreekbaar gemaakt en begrijpen dat dit het enige objectieve meetinstrument is. Het "uitleggen wanneer het afwijkt" kost echter erg veel mankracht - tijd die ik liever in een goede voorbereiding van lessen inzet.'

vo

*'Onze eigen opbrengstberekening binnen MMP geeft dezelfde inzichten als de opbrengstberekening van de inspectie
Het zou een uitdaging kunnen zijn voor inspectie en voor de school om risico-toezicht en als kritische vriend meedenken meer bewust te scheiden. Als alle parameters vooraf al goed staan, zou de rol van een kritische vriend meer kunnen opleveren.'*

mbo

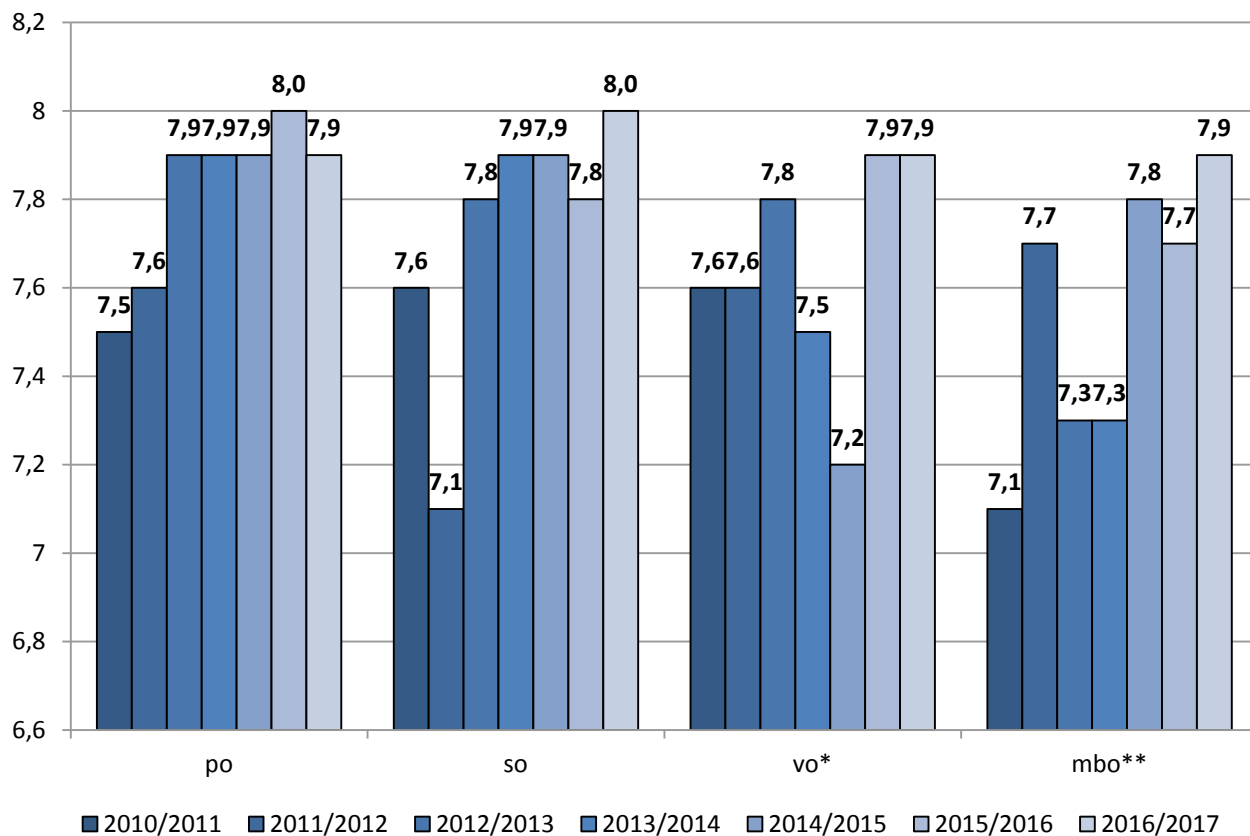
'Jaarresultaten zijn voor ons niet een doel op zich maar een gevolg van 'goed' onderwijs. Het nieuwe onderzoekskader lijkt nog beter aan te sluiten bij de werkwijze binnen onze instelling. Ook toezicht blijft (net als onderwijs) mensenwerk, elke inspecteur neemt zichzelf mee. Volledige objectiviteit is niet realistisch.'

2.6**Rapportcijfer**

We hebben net als in voorgaande jaren scholen en instellingen gevraagd om het gehele inspectieonderzoek een cijfer te geven (figuur 2.6a). Net als andere jaren is het gemiddeld rapportcijfer hoog en varieert het tussen een 7,9 en een 8,0. In het vo zagen we in schooljaar 2015/2016 een stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit jaar is het gemiddelde cijfer gelijk gebleven met vorig jaar. Mbo-instellingen en so-scholen geven dit jaar een iets hoger gemiddeld rapportcijfer dan in voorgaande jaren, maar de verschillen zijn klein.

Figuur 2.6a Gemiddeld rapportcijfer per (school)jaar

* Aan vo-scholen is in 2013/2014 en 2014/2015 gevraagd wat voor cijfer ze het 'algemeen oordeel over de werkwijze van de inspectie' geven in plaats van het cijfer dat ze aan 'het inspectiebezoek' geven.

** Het tevredenheidsonderzoek onder mbo-instellingen heeft, behalve vanaf 2014/2015, betrekking op kalenderjaren in plaats van schooljaren.

[Bekijk de bijbehorende tabel 11 in bijlage II.](#)

Hoewel het gemiddeld rapportcijfer hoog is, hebben niet alle scholen een hoog cijfer gegeven. Zo geven enkele scholen/instellingen soms een onvoldoende (2 procent in het po, 3 procent in het so, 5 procent in het vo en mbo).

Scholen en instellingen zijn, zoals uit de open antwoorden naar voren kwam, erg positief over de inspecteurs en het inspectiebezoek. In onderstaand kader ter illustratie een aantal meningen over het inspectiebezoek.

po

'Ik vond het erg prettig op het gesprek op basis van gelijkwaardigheid te mogen voeren. Beide inspecteurs denken goed mee in de problematiek van de school en zij keken ook constructief mee om de in te zetten verbeteringen handen en voeten te geven.'

'Het was een open en prettig bezoek waarin door de inspecteur de school echt is gezien met haar mindere en haar sterke kanten.'

so

'Prettig bezoek met gezonde kritische grondhouding vanuit inspectie.'

'Zeer fijne inspecteur met oog voor deze hele specifieke school. Begrijpend maar kritische blik en absoluut een zeer herkenbare constatering en aanbevelingen.'

vo

'Kundige, betrokken en zorgvuldige inspecteurs met respect voor docenten en leerlingen.'

'De inspectie heeft een goed beeld van de school. Kan zich inleven in de problematiek van de school en durft op basis van onze eigen zorgvuldige analyses en berekeningen beslissingen te nemen.'

mbo

'De communicatie met de inspectie in de aanloop naar het onderzoek is bijzonder goed verlopen.'

'De open en belangstellende houding van het inspectieteam was voor alle betrokkenen heel prettig, terwijl iedereen ook goed beseft dat een ieder zijn eigen rol en opdracht heeft. Met een benadering zoals door het inspectieteam gekozen, heeft een onderwijsteam het gevoel dat hen recht wordt gedaan. Dat is iets dat zeer op prijs wordt gesteld en dat we dan ook graag terug willen geven.'

3 Het vernieuwde toezicht

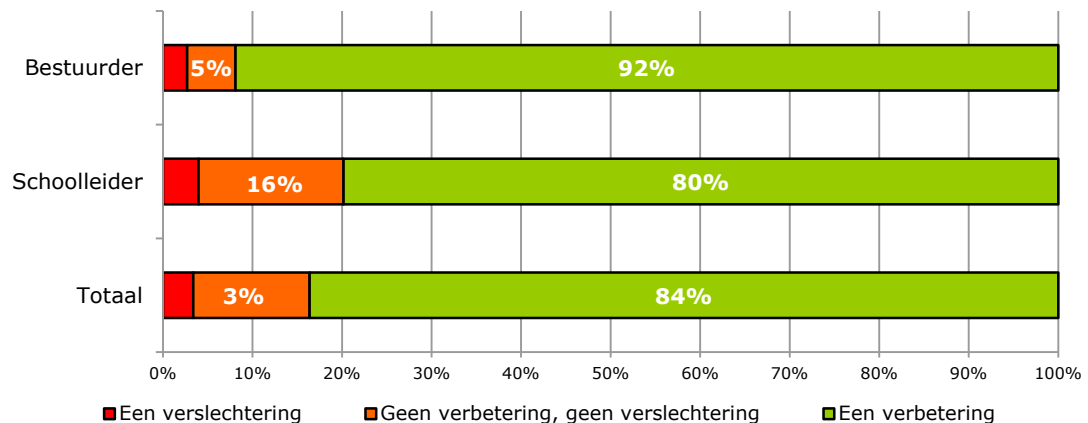
In het schooljaar 2016/2017 is een deel van de scholen en besturen in het kader van de vernieuwing van het toezicht bezocht volgens de nieuwe werkwijze van de inspectie. Aan hen is een andere vragenlijst voorgelegd. In totaal hebben 123 po, vo, so scholen en besturen en mbo besturen de vragenlijst ingevuld (37 besturen en 86 scholen). We maken in de resultaten in verband met de kleine aantallen geen onderscheid naar sector.

3.1 Het inspectieonderzoek

Algemeen

Scholen en besturen geven het onderzoek gemiddeld een 7,6 (ongeveer gelijk voor schoolleiders en bestuurders). De meeste besturen en scholen vinden de nieuwe werkwijze van de inspectie een verbetering (84 procent). Bestuurders oordelen hier positiever over dan schoolleiders (92 procent tegen 80 procent). Het grootste gedeelte van de besturen en scholen is het eens met de stelling dat de tijd die is geïnvesteerd in het onderzoek in verhouding staat tot wat het heeft opgeleverd (80 procent). Ook hier oordelen bestuurders gemiddeld iets positiever dan schoolleiders (85 procent tegen 79 procent).

Figuur 3.1a. Oordeel over de nieuwe werkwijze van de inspectie besturen en scholen

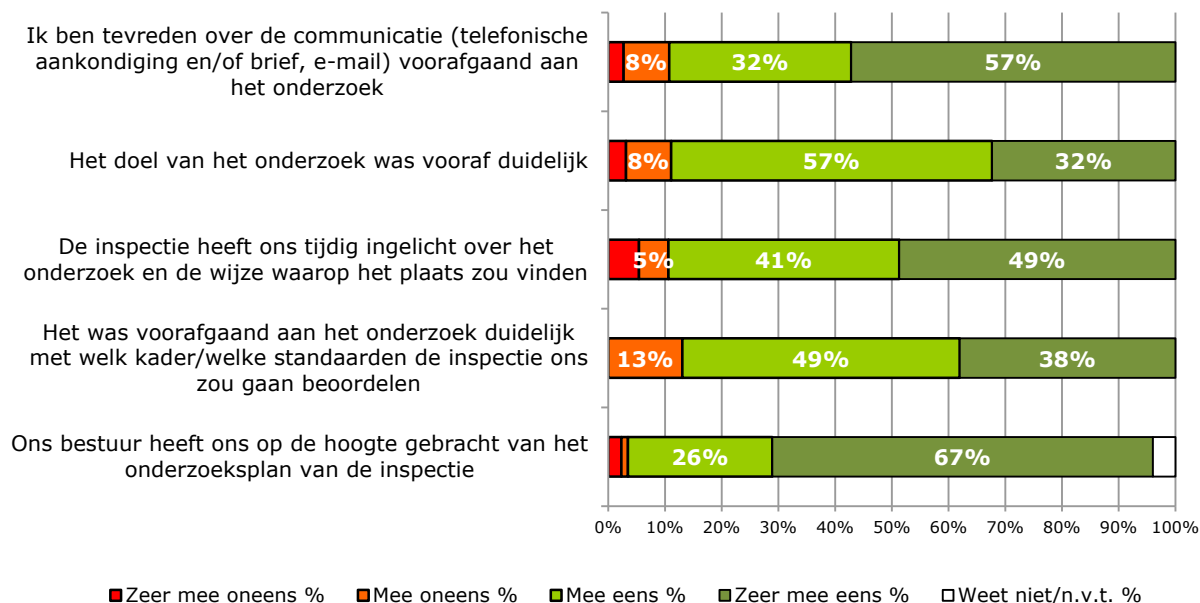

[Bekijk de bijbehorende tabel 12 in bijlage II.](#)

Vorbereiding van het onderzoek

Over de voorbereiding van het onderzoek zijn bestuurders over het algemeen positief. De meeste bestuurders zijn het (zeer) eens met de stellingen die gaan over de communicatie voorafgaand aan het onderzoek, waaronder het doel van het onderzoek en de wijze waarop het onderzoek gaat plaatsvinden (87 tot 90 procent). Het was voor besturen niet altijd duidelijk met welk kader/welke standaarden de inspectie hen zou gaan beoordelen (16 procent is het oneens met de stelling dat het voorafgaand aan het onderzoek duidelijk was met welk kader/welke standaarden de inspectie hen zou gaan beoordelen). Het gros (93 procent) van de scholen is door hun bestuur op de hoogte gebracht van het onderzoeksplan van de inspectie.

Figuur 3.1b Oordeel over de voorbereiding van het onderzoek besturen en scholen

[Bekijk de bijbehorende tabel 13 in bijlage II.](#)

Uitvoering van het onderzoek

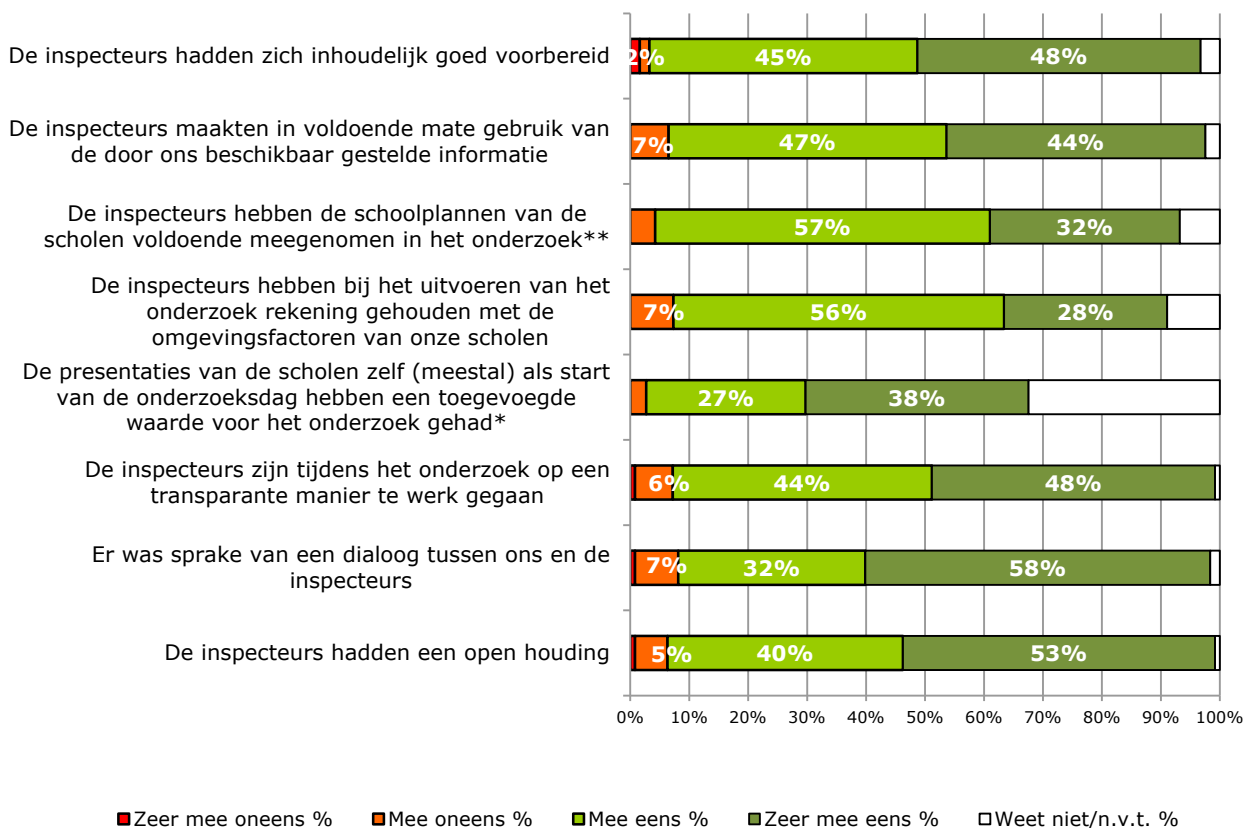
Over het algemeen zijn scholen en besturen positief over de uitvoering van het onderzoek (75 tot 97 procent oordeelt positief). Aan besturen is de stelling voorgelegd 'Er was na ontvangst van het onderzoeksplan voldoende tijd om het vierjaarlijks inspectieonderzoek te organiseren en voor te bereiden' (Zie tabel 15 in bijlage II). Een deel van de besturen is het hier mee oneens (16 procent). Een kwart van de besturen geeft aan het oneens te zijn met de stelling dat het gezamenlijk optreden van kwaliteitsinspecteur(s) en financieel inspecteurs een toegevoegde waarde heeft gehad. Met de stelling 'de verschillende inspecteurs gingen in de onderzoeken op een vergelijkbare wijze te werk' zijn enkele besturen het oneens (10 procent). Aan schoolleider is de stelling voorgelegd 'De inspecteurs hebben het onderzoek uitgevoerd zoals verwacht'. Een deel van de schoolleiders is het oneens met deze stelling (17 procent).

[Bekijk de bijbehorende tabel 14a in bijlage II.](#)

Ook over de inspecteurs en hun werkwijze zijn de meeste scholen en besturen positief. Scholen en besturen vinden over het algemeen dat de inspecteurs zich inhoudelijk goed voorbereid hadden (93 procent), een open houding hadden (93 procent) en rekening hebben gehouden met de omgevingsfactoren van de scholen (84 procent).

Uit de toelichtingen die besturen geven blijkt dat enkele besturen kritisch kijken naar de inspectie als het gaat om het vernieuwde toezicht. Één van de besturen gaf bijv. aan dat inspecteurs nog moesten wennen aan het nieuwe toezicht: 'Inspecteurs moesten onderling wennen aan elkaar en wijze van kijken/ beoordelen'. Ook gaf een bestuur aan dat inspecteurs zich niet altijd aan het nieuwe toezicht houden: 'Inspecteurs hebben nog wel eens de oude werkwijze voor ogen'.

Figuur 3.2a Oordeel over de uitvoering van het onderzoek besturen en scholen

*Deze stelling is alleen voorgelegd aan besturen.

**Deze stelling is niet voorgelegd aan sector mbo.

[Bekijk de bijbehorende tabel 14b in bijlage II.](#)

Rapportage

Over het rapport zijn scholen en besturen tevreden tot zeer tevreden. Enkele besturen is het oneens met de stelling dat het rapport stimuleert tot verbetering (8 procent) en vindt het geen stimulans voor besturen en scholen (11 procent). Ook voor de leraren op hun school zegt een deel van de schoolleiders het geen stimulans te vinden (14 procent). Met de stelling dat het rapport voor ouders van de leerlingen inzicht biedt in de kwaliteit van de scholen en het bestuur is ook een deel van de besturen en scholen het oneens (16 procent).

[Bekijk de bijbehorende tabel 15 in bijlage II.](#)

3.2 Resultaat schoolbezoek

Ook in de vragenlijsten van het vernieuwde toezicht is aan de scholen en besturen gevraagd wat het inspectiebezoek hen heeft opgeleverd.

Bijna alle scholen vinden dat het onderzoek duidelijk heeft gemaakt op welke gebieden de school zich kan verbeteren (95 procent). Tevens vinden bijna alle scholen en besturen dat het onderzoek hen aangrijpingspunten heeft geboden voor verdere verbetering van de kwaliteit van de school/scholen (95 procent). Meer dan een derde van de besturen geeft echter aan dat het onderzoek hen

niet meer inzicht in de onderwijskwaliteit van hun scholen heeft gegeven (41 procent).

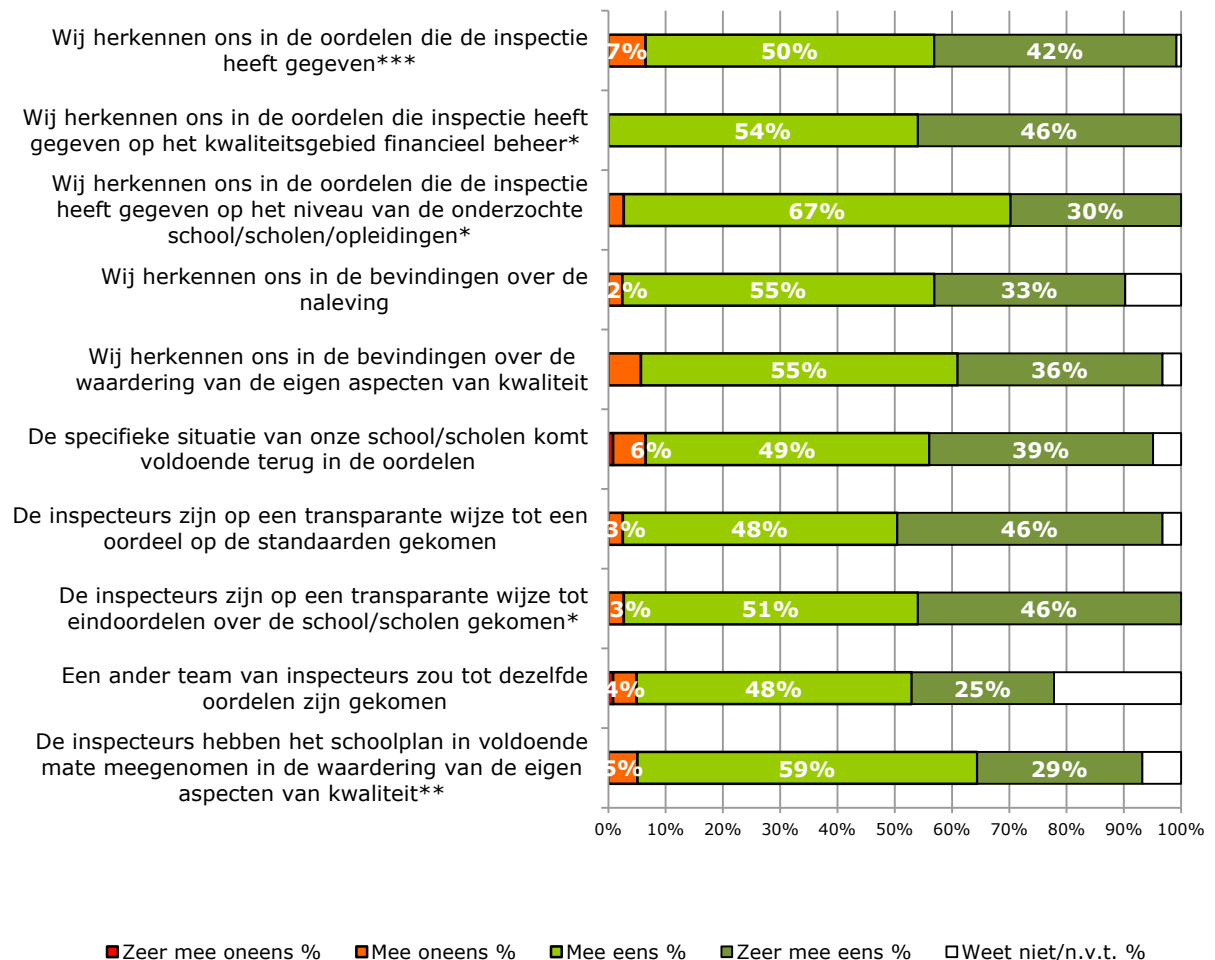
Met de stellingen of het onderzoek meer inzicht heeft gegeven in de financiële situatie van het bestuur en in de samenhang tussen de onderwijskwaliteit en de financiële situatie is het grootste gedeelte van de besturen het oneens (65 en 73 procent).

[Bekijk de bijbehorende tabel 16 in bijlage II.](#)

Oordelen en waarderingen

Bijna alle scholen en besturen herkennen zichzelf in de oordelen die de inspectie gegeven heeft (92 procent). Het grootste gedeelte van de scholen en besturen is het eens met de stelling dat de specifieke situatie van de school/scholen voldoende terugkomt in de oordelen (88 procent). Het grootste gedeelte van de scholen en besturen denkt dat een ander team van inspecteurs tot dezelfde oordelen gekomen zou zijn (73 procent), een klein deel vindt van niet en de rest weet het niet (5 procent).

Figuur 3.3a Oordeel over het resultaat van het onderzoek besturen en scholen

*Deze stellingen zijn alleen aan besturen voorgelegd.

**Deze stelling is niet aan de sector mbo voorgelegd.

***Bij mbo luidde de stelling: 'Wij herkennen ons in de oordelen die de inspectie heeft gegeven op het kwaliteitsgebied kwaliteitszorg en ambitie op bestuursniveau'.

[Bekijk de bijbehorende tabel 17 in bijlage II.](#)

Terugkoppeling

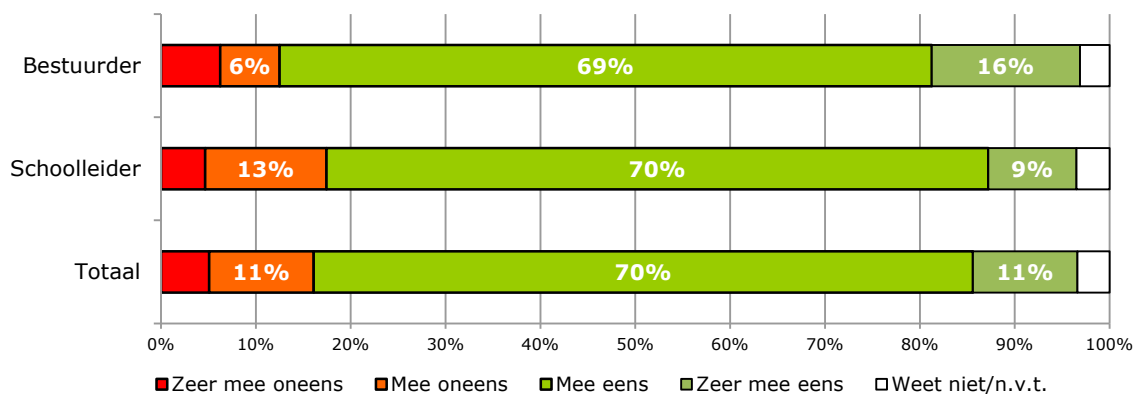
Over de terugkoppeling en het feedback-/eindgesprek zijn besturen en scholen positief. Over twee punten waren besturen en scholen wat meer kritisch: het eindgesprek werd in een aantal gevallen als niet stimulerend ervaren (7 procent) en enkele besturen en scholen vond dat er niet voldoende balans tussen de positieve- en verbeterpunten was tijdens het gesprek (9 procent).

[Bekijk de bijbehorende tabel 18 in bijlage II.](#)

3.3 Tijdsinvestering en toezichtlast

Aan scholen in het po, vo en so is de stelling voorgelegd 'De tijd die mijn school in het onderzoek heeft geïnvesteerd staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd'. Het grootste gedeelte van de scholen vindt dat de tijd die is geïnvesteerd in verhouding staat tot wat het heeft opgeleverd (80 procent). Het valt op dat een groot deel van de so-scholen (38 procent) niet tevreden is met de tijdsinvestering in relatie tot wat het onderzoek heeft opgeleverd (zie tabel 20 in bijlage II). Ook in het vo is dit percentage hoog (25 procent). In het po is 10 procent ontevreden. In de toelichting geven scholen aan dat vooral de voorbereiding van het schoolbezoek veel tijd in beslag nam. Een deel van de besturen/scholen geeft ook aan dat het zich eigen maken van het vernieuwde toezicht veel tijd in beslag nam. Een citaat uit de toelichting: 'Het voorbereiden van een inspectiebezoek kost tijd, helemaal omdat we ons ook het vernieuwde toezichtskader eigen moesten maken..'

Figuur 3.4a Oordeel over de stelling 'De tijd die mijn school in het onderzoek heeft geïnvesteerd staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd'*

*Deze stelling is niet voorgelegd aan de sector mbo.

[Bekijk de bijbehorende tabel 19 in bijlage II.](#)

4 Beschouwing

Over het algemeen zijn scholen en instellingen, net als in voorgaande jaren, (zeer) tevreden over het inspectiebezoek. Het overwegend positieve oordeel van scholen over de inspectiebezoeken is door de jaren heen stabiel gebleken.

Ook scholen en besturen die zijn bezocht in het kader van het vernieuwde toezicht zijn erg tevreden. Gemiddeld geven scholen en instellingen het inspectiebezoek het rapportcijfer 8,0. Scholen en besturen die bezocht zijn volgens het vernieuwde toezicht geven het inspectiebezoek gemiddeld een iets lager rapportcijfer (7,6). Dit lager rapportcijfer kan vermoedelijk grotendeels verklaard worden doordat scholen en besturen weten dat ze onderzocht worden voor een nieuw soort onderzoek en daarom kritischer zijn. Ook is het voor inspecteurs nog nieuw en kan het voorkomen dat het niet altijd ging zoals verwacht. Wel vindt het grootste gedeelte van de besturen en scholen (84 procent) de nieuwe werkwijze van de inspectie een verbetering.

Scholen, besturen en instellingen, zowel in het voorgaande toezicht als in het vernieuwde, zijn in grote lijnen tevreden over de voorbereiding op, het verloop van en de uitvoering van het onderzoek. Ook over de verbeter- en prestatieafspraken, het rapport en de werkwijze van de inspectie zijn scholen, besturen en instellingen (zeer) tevreden.

Bijna alle scholen die met het voorgaande kader bezocht zijn, vinden dat het onderzoek duidelijk heeft gemaakt op welke gebieden de school zich kan verbeteren. Ook vinden bijna alle scholen en besturen die bezocht zijn in het kader van het vernieuwde toezicht dat het onderzoek hen aangrijpingspunten heeft geboden voor verdere verbetering van de kwaliteit van de school/scholen. Bijna alle scholen en besturen herkennen zichzelf in de oordelen die de inspectie gegeven heeft. Een klein deel van de scholen en besturen vindt dat de specifieke situatie van de school niet voldoende terugkomt in de oordelen, maar het grootste gedeelte vindt dat het voldoende terugkomt.

Er komen, ondanks de tevredenheid, een aantal aandachtspunten naar voren uit het tevredenheidsonderzoek. Net zoals in voorgaande jaren zien we dat scholen en instellingen niet altijd vinden dat het onderzoek heeft geleid tot inzicht in (tot dan toe) onbekende tekortkomingen. Veel scholen lichten toe al inzicht te hebben in hun tekortkomingen, wat ook wenselijk is. Ook besturen en scholen die bezocht zijn met het vernieuwde toezicht vinden dit in een groot deel van de gevallen. Besturen vinden tevens vaak dat het onderzoek geen inzicht heeft gegeven in de (samenhang tussen) de financiële situatie van het bestuur en de onderwijskwaliteit van de scholen. Dit is overeenkomend de verwachting, gezien in de meeste gevallen de financiële kwaliteit van besturen op orde is, zal het onderzoek van de inspectie weinig nieuwe inzichten laten zien.

Een tweede punt dat naar voren komt is de tijdsinvestering in relatie tot wat het onderzoek heeft opgeleverd. Hoewel een grote meerderheid van de scholen en instellingen die bezocht zijn met het voorgaande onderzoekskader er tevreden over is, zien we dat 12 (po) tot 24 procent (mbo) er niet tevreden over is. Ook geeft circa een kwart van de vo-scholen (23 procent) en een derde van de po-scholen (35 procent) aan dat de toezichtlast is toegenomen.

In het vorige rapport over het tevredenheidsonderzoek 2015/2016 spraken we de verwachting uit dat met de ingang van het vernieuwde toezicht de toezichtlast zal verminderen, doordat we bij een deel van de onderzoeken maar een beperkt deel van het kader onderzoeken³. Bij de scholen die bezocht zijn in het kader van het vernieuwde toezicht valt echter op dat een groot deel van de so-scholen (38 procent) niet tevreden is met de tijdsinvestering in relatie tot wat het onderzoek heeft opgeleverd. Ook in het vo is dit percentage hoog (25 procent). Enkele scholen geven hier aan dat de voorbereiding veel tijd kost en soms specifiek het eigen maken van het vernieuwde toezicht. Het betreft hier nog wel pilotbezoeken, dus na de implementatie van het vernieuwde toezicht kunnen we daadwerkelijk in kaart brengen hoe besturen en scholen de toezichtlast ervaren.

Een derde punt is de rol van onderwijsresultaten in het toezicht: met name po-scholen vinden het oordeel te eenzijdig. In het vernieuwde toezicht is de rol van de onderwijsresultaten veranderd. Er wordt nu breder gekeken, waardoor niet alleen onderwijsresultaten een rol spelen. De rol van onderwijsresultaten hebben we echter niet verkleind. Onderwijsresultaten zijn een deel van de onderwijskwaliteit en kwaliteit moet ook blijken in de resultaten. We gaan ervan uit dat scholen zelf meer de eigen analyse van de resultaten ter hand nemen en dat laten zien. In het kader in de inleiding (pagina 7) en op de website van de inspectie valt meer te lezen over het vernieuwde toezicht.⁴

Met ingang van het schooljaar 2017/2018 is het vernieuwde toezicht daadwerkelijk van start gegaan. Vanaf volgend jaar rapporteren we dus uitsluitend nog over het vernieuwde toezicht.

---

3 Zie: <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2017/07/28/tevredenheidsonderzoek-2015-2016>

4 Op deze pagina is meer informatie te vinden over de inhoud van het vernieuwde toezicht en de toezichtkaders: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/themas/toezicht-2017>

5 Bijlage I Opzet en respons

Alle scholen en instellingen die in schooljaar 2016/2017 een inspectiebezoek hebben gehad, zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het tevredenheidsonderzoek.

Na afloop van een schoolbezoek ontvangt de school of instelling via e-mail een uitnodiging van de inspectie voor een digitale vragenlijst. In de vragenlijst geven scholen en instellingen aan hoe ze het bezoek hebben ervaren, wat ze vinden van het rapport en in hoeverre ze het eens zijn met verbeter- en prestatieafspraken daarin en wat ze van de tijdsinvestering vinden. Ook evalueren ze de algemene werkwijze van de inspectie.

Vanaf schooljaar 2015/2016 hanteert de inspectie in alle sectoren (vrijwel) dezelfde vragenlijst. De vragenlijst voor po, so en mbo is vergelijkbaar met de vorige meting. De vragenlijst in het vo is in schooljaar 2015/2016 weer voor het eerst zelf uitgezet. Daarmee zijn de vragen vergelijkbaar met die van po en so en met die van vorig schooljaar. Er zijn maar beperkt vergelijkingen mogelijk met de schooljaren daarvoor.

Respons

Tabel 1 toont het aantal ingevulde vragenlijsten en het responspercentage per sector. De aantallen ingevulde vragenlijsten verschillen per sector, aangezien het aantal bezochte scholen en instellingen per sector verschilt.

Om meer zicht te geven op de respons, is de respons uitgesplitst naar bezoekttype. In tabel 2 staan de ingevulde vragenlijsten per onderzoektype weergegeven en het responspercentage. De inspectie onderscheidt de volgende onderzoektypen:

- KO: kwaliteitsonderzoek;
- OKV: onderzoek naar kwaliteitsverbetering;
- Stelsel: bezoek in het kader van het Onderwijsverslag;
- KOGT: stimulerend en gedifferentieerd toezicht primair onderwijs en kwaliteitsonderzoek gedifferentieerd toezicht (alleen in po);
- BGT: bestuursgericht toezicht (dit is het vernieuwde toezicht);
- Overig: hieronder vallen onderzoeken waarbij het onderzoektype niet bekend is

Tabel 5.1 Respons tevredenheidsonderzoeken: aantal en percentage ingevulde vragenlijsten, schooljaar 2012/2013 tot en met 2015/2016

Sector	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Po	1.125 (62%)	1.036 (52%)	758(61%)	1.091 (61%)	644 (54%)
So	73 (62%)	97 (63%)	118(61%)	71 (38%)	32 (33%)
Vo*	226 (41%)	99 (55%)	193(39%)	121 (45%)	106 (32%)
Mbo*	28 (32%)	24 (29%)	33 (39%)	63 (72%)	68 (75%)

*Bij vo betreft 2014/2015 de meting van april 2014 tot april 2015.

**Bij mbo betreft 2012/2013 het kalenderjaar 2013 en 2013/2014 gaat over de eerste helft van 2014. De cijfers vanaf 2014/2015 gaan over het schooljaar.

Tabel 5.2 Respons tevredenheidsonderzoeken: aantal en percentage ingevulde vragenlijsten per onderzoektype

	KO	OKV	Stelsel	KOGT	BGT	Overig	Totaal
Aantal	281	102	82	285	86	14	850
Percentage	53%	38%	75%	66%	35%	78%	53%

6

Bijlage II Tabellen

Tabel 6.1 Tevredenheid over voorbereiding van het bezoek

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen over de voorbereiding van het bezoek?		Po n=644	So n=38	Vo n=107	Mbo n=68
a) Ik ben tevreden over communicatie voorafgaand aan het bezoek.*	Zeer mee oneens	1%	0%	5%	0%
	Mee oneens	4%	4%	14%	10%
	Mee eens	45%	31%	44%	48%
	Zeer mee eens	50%	62%	35%	42%
	Weet niet	0%	4%	2%	0%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%
b) Het doel van het bezoek was vooraf duidelijk.	Zeer mee oneens	1%	0%	2%	0%
	Mee oneens	1%	0%	3%	3%
	mee eens	45%	19%	37%	44%
	Zeer mee eens	51%	77%	57%	53%
	Weet niet	2%	4%	1%	0%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%
c) Het was voorafgaand aan het bezoek duidelijk met welke indicatoren de inspectie ons zou gaan beoordelen.	Zeer mee oneens	1%	0%	2%	-
	Mee oneens	4%	0%	2%	-
	Mee eens	47%	19%	41%	-
	Zeer mee eens	48%	77%	54%	-
	Weet niet	0%	4%	1%	-
	Totaal (%)	100%	100%	100%	-

*De stelling bij mbo luidde de stelling: 'De communicatie voorafgaand aan het onderzoek verloopt goed'.

Tabel 6.2 Oordeel rapportage*

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen over het definitieve rapport?					
		Po n=169	So n=29	Vo N=96	Mbo n=158
a) Mijn commentaar op het conceptrapport is op een goede manier verwerkt.	Zeer mee oneens	1%	0%	2%	0%
	Mee oneens	4%	0%	2%	0%
	Mee eens	39%	39%	27%	47%
	Zeer mee eens	44%	39%	26%	42%
	Weet niet	13%	22%	43%	11%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%
b) Het definitieve rapport sluit aan op het eindgesprek tijdens het bezoek.	Zeer mee oneens	0%	0%	1%	0%
	Mee oneens	5%	0%	4%	2%
	Mee eens	41%	28%	42%	47%
	Zeer mee eens	53%	67%	53%	50%
	Weet niet	1%	6%	0%	2%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%
c) De bevindingen in het definitieve rapport zijn goed onderbouwd.**	Zeer mee oneens	0%	0%	1%	0%
	Mee oneens	4%	0%	7%	2%
	Mee eens	55%	52%	46%	63%
	Zeer mee eens	39%	45%	44%	34%
	Weet niet	1%	3%	1%	2%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%

*Alleen beantwoord door scholen die naar aanleiding van het bezoek een definitief rapport hebben ontvangen.

**Bij mbo luidde de stelling: 'De conclusies in het definitieve rapport zijn goed onderbouwd'.

Tabel 6.3 Tevredenheid over de verbeter- en/of prestatieafspraken*

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen over de verbeter-/prestatieafspraken?					
		Po n=65	So n=10	Vo** n=32	Mbo n=30
a) De termijn waarop de verbeter- en/of prestatieafspraken gerealiseerd moeten zijn, is realistisch.	Zeer mee oneens	0%	0%	6%	0%
	Mee oneens	5%	0%	6%	17%
	Mee eens	72%	60%	50%	63%
	Zeer mee eens	17%	30%	25%	13%
	Weet niet	6%	10%	13%	7%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%
b) De verbeter- en/of prestatieafspraken zijn helder geformuleerd.**	Zeer mee oneens	0%	0%	3%	0%
	Mee oneens	0%	0%	6%	10%
	Mee eens	77%	50%	63%	73%
	Zeer mee eens	23%	40%	28%	13%
	Weet niet	0%	10%	0%	3%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%
c) De verbeter- en/of prestatieafspraken dragen bij aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen.	Zeer mee oneens	2%	0%	3%	0%
	Mee oneens	0%	0%	6%	10%
	Mee eens	72%	70%	56%	70%
	Zeer mee eens	26%	20%	34%	17%
	Weet niet	0%	10%	0%	3%
	Totaal (%)	100%	100%	100%	100%

*Alleen beantwoord door scholen waarmee verbeter- en prestatieafspraken gemaakt zijn.

** Bij mbo luidde de stelling: 'De verbeterafspraken zijn duidelijk'.

Tabel 6.4 Afhankelijkheid oordeel van inspecteur

Denkt u dat wanneer uw school door andere inspecteurs was bezocht, de beoordeling anders zou zijn geweest?				
	Po n=118	So n=20	Vo n=99	Mbo n=62
Ja	6%	5%	7%	3%
Nee	66%	75%	75%	61%
Weet niet/geen mening	28%	20%	18%	35%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 6.5 Toezichtlast

Bent u van mening dat de tijd die u kwijt was aan de verantwoording naar de inspectie en/of naar uw bestuur de afgelopen 12 maanden is veranderd in vergelijking met de 12 maanden daarvoor?		Po n=118	So n=20	Vo n=99	Mbo -
a) De tijdsinvestering voor verantwoording naar de inspectie is ...	Toegenomen	32%	5%	23%	-
	Gelijk gebleven	56%	75%	63%	-
	Afgenomen	2%	10%	5%	-
	Weet niet/Geen mening	10%	10%	9%	-
	Totaal	100%	100%	100%	-

Tabel 6.6 Oordeel over de uitvoering van het onderzoek

		Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/geen mening
De inspecteurs hadden zich inhoudelijk goed voorbereid op het bezoek						
	po	2%	1%	41%	54%	2%
	so	0%	0%	47%	53%	0%
	vo	3%	2%	40%	55%	1%
	mbo	0%	2%	53%	45%	0%
Er was tijdens het bezoek voldoende ruimte voor eigen inbreng*						
	po	1%	4%	30%	65%	1%
	so	0%	9%	34%	56%	0%
	vo	2%	3%	41%	52%	2%
	mbo	0%	2%	42%	56%	0%
De specifieke situatie van de school/instelling werd voldoende meegewogen in de eindbeoordeling*						
	po	0%	5%	51%	39%	6%
	so	0%	3%	56%	41%	0%
	vo	4%	2%	41%	50%	4%
	mbo	0%	13%	44%	41%	2%
De inspecteurs zijn op een transparante wijze tot een eindoordeel gekomen*						
	po	0%	2%	43%	53%	2%
	so	0%	0%	38%	63%	0%
	vo	2%	1%	34%	61%	3%
	mbo	0%	8%	60%	32%	0%
Ik ben tevreden over de terugkoppeling van de bevindingen aan het einde van het bezoek						
	po	3%	9%	34%	54%	1%
	so	0%	0%	40%	60%	0%
	vo	2%	4%	31%	63%	0%
	mbo	0%	8%	24%	66%	2%

*Ook beantwoord door scholen in het kader van pilotonderzoek 'vernieuwd toezicht'

Tabel 6.7 Oordeel over het resultaat van het onderzoek

		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/geen mening
Het afgelopen inspectiebezoek heeft ervoor gezorgd dat het tempo wordt versneld waarin verbeteringen worden doorgevoerd						
	po	0%	26%	44%	21%	8%
	so	0%	45%	30%	10%	15%
	vo	1%	40%	38%	10%	10%
	mbo	2%	31%	47%	11%	10%
Het afgelopen inspectiebezoek heeft gezorgd voor een urgentiebesef om tekortkomingen aan te pakken						
	po	1%	31%	43%	19%	6%
	so	5%	35%	40%	10%	10%
	vo	0%	36%	41%	10%	12%
	mbo	6%	27%	48%	11%	6%
Het afgelopen inspectiebezoek heeft inzicht gegeven in nog onbekende tekortkomingen						
	po	4%	45%	36%	9%	5%
	so	5%	35%	55%	0%	5%
	vo	12%	55%	20%	6%	7%
	mbo	2%	45%	39%	10%	5%
Het afgelopen inspectiebezoek zal leiden tot een verbeterde onderwijskwaliteit						
	po	1%	2%	69%	25%	3%
	so	0%	5%	55%	40%	0%
	vo	0%	13%	60%	21%	6%

Tabel 6.8 De tijd die mijn school in het onderzoek heeft geïnvesteerd staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd*

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/geen mening
po	2%	11%	69%	16%	2%
so	0%	22%	53%	22%	3%
vo	1%	11%	70%	13%	5%
mbo	6%	18%	62%	10%	4%

* In po en so ook beantwoord door scholen in het kader van pilotonderzoek.

Tabel 6.9 Oordeel over de werkwijze van de inspectie

		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/geen mening
De inspectie komt haar afspraken na						
	po	0%	2%	56%	41%	2%
	so	0%	0%	65%	30%	5%
	vo	0%	9%	67%	20%	4%
	mbo	0%	2%	52%	45%	2%
De inspectie communiceert voldoende over haar werkwijze en eventuele veranderingen daarin						
	po	0%	3%	57%	40%	0%
	so	0%	5%	75%	20%	0%
	vo	2%	5%	65%	27%	1%
	mbo	0%	5%	56%	37%	2%
De inspectie legt duidelijk uit hoe haar werkwijze is						
	po	0%	3%	57%	41%	0%
	so	0%	5%	55%	40%	0%
	vo	1%	3%	64%	32%	0%
	mbo	0%	3%	58%	37%	2%
De inspectie heeft voldoende kennis van de onderwijspraktijk						
	po	0%	4%	57%	38%	1%
	so	0%	5%	65%	30%	0%
	vo	0%	5%	61%	33%	1%
	mbo	2%	10%	61%	24%	3%
De inspectie heeft meerwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs in mijn sector						
	po	0%	3%	72%	21%	3%
	so	0%	0%	70%	25%	5%
	vo	1%	6%	67%	21%	5%
	mbo	3%	6%	61%	24%	5%

Tabel 6.10 Oordeel over het risicogericht toezicht

		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/geen mening
De opbrengstberekening van de inspectie heeft toegevoegde waarde voor onze eigen analyse van de leerresultaten						
	po	0%	23%	48%	18%	11%
	so	0%	10%	60%	20%	10%
	vo	1%	15%	66%	15%	3%
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie inhoud geeft aan het risicogerichte toezicht***						
	po	0%	12%	64%	22%	2%
	so	0%	5%	55%	35%	5%
	vo	1%	6%	58%	18%	17%
	mbo	2%	10%	56%	31%	2%
De waarde die de inspectie hecht aan leerresultaten is terecht						
	po	0%	20%	58%	16%	5%
	so	0%	15%	60%	20%	5%
	vo	0%	9%	61%	28%	2%
	mbo	3%	11%	56%	23%	6%
De inspectie weegt andere factoren dan opbrengsten voldoende mee in haar oordeel*						
	po	0%	33%	46%	17%	4%
	so	0%	20%	65%	10%	5%
	vo	1%	20%	59%	16%	4%

Tabel 6.11 Gemiddeld rapportcijfer

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
po	7,5	7,6	7,9	7,9	7,9	8,0	7,9

so	7,6	7,1	7,8	7,9	7,9	7,8	8,0
vo*	7,6	7,6	7,8	7,5	7,2	7,9	7,9
mbo**	7,1	7,7	7,3	7,3	7,8	7,7	7,9

* Aan vo-scholen is in 2013/2014 en 2014/2015 gevraagd wat voor cijfer ze het 'algemeen oordeel over de werkwijze van de inspectie' geven in plaats van het cijfer dat ze aan 'het inspectiebezoek' geven.

** Het tevredenheidsonderzoek onder mbo-instellingen heeft, behalve voor 2014/2015, betrekking op kalenderjaren in plaats van schooljaren.

*** In het mbo luidde de stelling: 'Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie inhoud geeft aan het toezicht'

Vernieuwd toezicht

Tabel 6.12. Oordeel over de nieuwe werkwijze van de inspectie

	Een verbetering	Geen verbetering, geen verslechtering	Een verslechtering
Bestuurder (N=37)	92%	5%	3%
Schoolleider (N=86)	80%	16%	4%
Totaal	84%	13%	3%

Tabel 6.13 Tevredenheid over de voorbereiding van het onderzoek besturen en scholen

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet	Totaal (%)
Ik ben tevreden over communicatie voorafgaand aan het onderzoek*	3%	8%	32%	57%	0%	100%
Het doel van het onderzoek was vooraf duidelijk*	3%	8%	57%	32%	0%	100%
De inspectie heeft ons tijdig ingelicht over het onderzoek en de wijze waarop het plaats zou vinden*	5%	5%	41%	49%	0%	100%
Het was voorafgaand aan het onderzoek duidelijk met welk kader/welke standaarden de inspectie ons zou gaan beoordelen*	0%	13%	49%	38%	0%	100%
Ons bestuur heeft ons op de hoogte gebracht van het onderzoeksplan van de inspectie**	2%	1%	26%	67%	4%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

**Deze stelling is alleen aan schoolleiders voorgelegd.

Tabel 6.14a Tevredenheid over de uitvoering van het onderzoek besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet	Totaal (%)
De inspecteurs hadden zich inhoudelijk goed voorbereid	2%	2%	45%	48%	3%	100%
De inspecteurs maakten in voldoende mate gebruik van de door ons beschikbaar gestelde informatie	0%	7%	47%	44%	2%	100%
De inspecteurs hebben de schoolplannen van de scholen voldoende meegenomen in het onderzoek	0%	4%	57%	32%	7%	100%
De inspecteurs hebben bij het uitvoeren van het onderzoek rekening gehouden met de omgevingsfactoren van onze scholen	0%	7%	56%	28%	9%	100%
De presentaties van de scholen zelf (meestal) als start van de onderzoeksdag hebben een toegevoegde waarde voor het onderzoek gehad*	0%	3%	27%	38%	32%	100%
De inspecteurs zijn tijdens het onderzoek op een transparante manier te werk gegaan	1%	6%	44%	48%	1%	100%
Er was sprake van een dialoog tussen ons en de inspecteurs	1%	7%	32%	58%	2%	100%
De inspecteurs hadden een open houding	1%	5%	40%	53%	1%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

Tabel 6.14b Tevredenheid over uitvoering van het onderzoek besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet	Totaal (%)
Er was na ontvangst van het onderzoeksplan voldoende tijd om het vierjaarlijks inspectieonderzoek te organiseren en voor te bereiden*	0%	16%	65%	19%	0%	100%

De presentaties van de scholen zelf (meestal) als start van de onderzoeksdag hebben een toegevoegde waarde voor het onderzoek gehad*	0%	3%	27%	38%	32%	100%
Het gezamenlijk optreden van kwaliteitsinspecteur(s) en financieel inspecteurs heeft een toegevoegde waarde gehad*	0%	24%	38%	22%	16%	100%
De inspecteurs hebben het systeem van kwaliteitszorg en de werking ervan adequaat beoordeeld*	0%	5%	51%	41%	3%	100%
Door het geheel aan onderzoeksactiviteiten heeft de inspectie een goed beeld gekregen van de manier waarop de kwaliteitszorg op bestuursniveau functioneert*	0%	3%	51%	46%	0%	100%
De verschillende inspecteurs gingen in de onderzoeken op scholen op een vergelijkbare wijze te werk*	5%	5%	46%	30%	14%	100%
Er was tijdens het onderzoek voldoende ruimte voor eigen inbreng**	0%	3%	37%	57%	2%	100%
De inspecteurs hebben het onderzoek uitgevoerd zoals ik van tevoren had verwacht**	3%	14%	53%	23%	6%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

**Deze stelling is alleen aan schoolleiders voorgelegd.

Tabel 6.15 Tevredenheid over het rapport, besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet	Totaal (%)
Het rapport sluit aan op de terugkoppeling(en) die tijdens het onderzoek is/zijn gedaan*	0%	5%	43%	49%	3%	100%
Het rapport is helder en toegankelijk geschreven	0%	4%	51%	43%	2%	100%
Het rapport stimuleert tot verbetering*	0%	8%	46%	43%	3%	100%

Het rapport is een stimulans voor het bestuur en de scholen*	3%	8%	40%	46%	3%	100%
Het rapport is een stimulans voor de leraren op mijn school***	1%	13%	53%	26%	7%	100%
Voor ouders van de leerlingen biedt het rapport inzicht in de kwaliteit van de scholen en ons bestuur	3%	13%	55%	20%	9%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

**Deze stelling is alleen aan schoolleiders voorgelegd.

***Deze stelling is niet voorgelegd aan de sector mbo.

Tabel 6.16 Tevredenheid over het onderzoek, besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet	Totaal (%)
Het onderzoek heeft ons meer inzicht in de onderwijskwaliteit van onze scholen gegeven*	0%	41%	46%	11%	2%	100%
Het onderzoek heeft ons meer inzicht in de financiële situatie van ons bestuur gegeven*	5%	60%	30%	0%	5%	100%
Het onderzoek heeft ons inzicht in de samenhang tussen de onderwijskwaliteit en de financiële situatie vergroot*	8%	65%	24%	0%	3%	100%
Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt op welke gebieden mijn school zich kan verbeteren**	0%	4%	57%	38%	1%	100%
Het onderzoek biedt ons aangrijpingspunten voor verdere verbetering van de kwaliteit van de onderzochte school/scholen/opleidingen	0%	4%	63%	32%	1%	100%
Het onderzoek biedt ons aangrijpingspunten voor verdere verbetering van de kwaliteit van de niet-onderzochte scholen/opleidingen	0%	3%	68%	16%	13%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

**Deze stelling is alleen aan schoolleiders voorgelegd.

***Deze stelling is niet voorgelegd aan de sector mbo.

Tabel 6.17 Tevredenheid over de oordelen en waarderungen van het onderzoek besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet	Totaal (%)
Wij herkennen ons in de oordelen die de inspectie heeft gegeven	0%	7%	50%	42%	1%	100%
Wij herkennen ons in de oordelen die inspectie heeft gegeven op het kwaliteitsgebied financieel beheer*	0%	0%	54%	46%	0%	100%
Wij herkennen ons in de oordelen die de inspectie heeft gegeven op het niveau van de onderzochte school/scholen*	0%	3%	67%	30%	0%	100%
Wij herkennen ons in de bevindingen over de naleving	0%	2%	55%	33%	10%	100%
Wij herkennen ons in de bevindingen over de waardering van de eigen aspecten van kwaliteit	0%	6%	55%	36%	3%	100%
De specifieke situatie van onze school/scholen komt voldoende terug in de oordelen	1%	6%	49%	39%	5%	100%
De inspecteurs zijn op een transparante wijze tot een oordeel op de standaarden gekomen	0%	3%	48%	46%	3%	100%
De inspecteurs zijn op een transparante wijze tot eindoordelen over de school/scholen gekomen*	0%	3%	51%	46%	0%	100%
Een ander team van inspecteurs zou tot dezelfde oordelen zijn gekomen	1%	4%	48%	25%	22%	100%
De inspecteurs hebben het schoolplan in voldoende mate meegenomen in de waardering van de eigen aspecten van kwaliteit	0%	5%	59%	29%	7%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

**Deze stelling is alleen aan schoolleiders voorgelegd.

Tabel 6.18 Tevredenheid over de terugkoppeling en het feedback-/eindgesprek besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet	Totaal (%)
De inspecteurs hebben de bevindingen goed toegelicht/onderbouwd	0%	5%	52%	42%	1%	100%
Wij kregen tijdens het gesprek voldoende gelegenheid om onze visie op het door de inspecteurs geschetste beeld kenbaar te maken	0%	2%	44%	52%	2%	100%
Wij kregen tijdens het gesprek voldoende gelegenheid om onze eigen vragen aan de orde te stellen*	0%	0%	46%	54%	0%	100%
Het gesprek verliep op een respectvolle manier	0%	1%	34%	64%	1%	100%
Wij hebben het gesprek als stimulerend ervaren	3%	4%	43%	48%	2%	100%
Het gesprek gaf ons aanknopingspunten om aan de slag te blijven met verdere verbetering	1%	1%	49%	47%	2%	100%
Tijdens het gesprek was er voldoende balans tussen de positieve punten en de verbeterpunten	1%	8%	44%	44%	3%	100%

*Deze stelling is alleen aan besturen voorgelegd.

Tabel 6.19 Tevredenheid over de tijdsinvestering van het onderzoek besturen en scholen

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet
Bestuurder	6%	6%	69%	16%	3%
Schoolleider	5%	13%	70%	9%	3%
Totaal	5%	11%	70%	11%	3%

Tabel 6.20 Tevredenheid over de tijdsinvestering van het onderzoek besturen en scholen naar sector

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet
Po	4%	6%	73%	13%	4%
So	0%	38%	56%	6%	0%
Vo	15%	10%	65%	5%	5%
Totaal	5%	11%	70%	11%	3%

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

2018 - gratis

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | mei 2018